

Tko ne usvoji nauk učitelja, kad-tad ga usvaja vlastitim leđima.

Energetska kriza vlada svijetom. Baš kao i ona klimatskih promjena ili ona izbjeglička (migrantska). I prva i druga i ona treća rješavaju se na ad hoc, parcijalne načine, ne zadirući u srž problema već se koncentrirajući na rješavanje posljedica, čime se - dakako - u suštini samo odlaže armagedon punog ispoljavanja kriza, kad se poslože uvjeti. Bilo oni prirodni ili socijalno-ekonomski. Na prve dvije krize odavno, već desetljećima, upozoravaju ponajbolji stručnjaci - energetičari, klimatolozi i ini naučnici - održane su konferencije (Kyoto, Pariz), doneseni u mnogim državama zakoni za podupiranje korištenja obnovljivih izvora energije, ali sve se u praksi dešava brzinom invalidnog puža, dok "neprijatelj" - promjene koje se zbivaju - svakodnevno akcelerira svoje djelovanje.

Prečesto se rješenja prebijaju preko leđa građana, ne vodeći računa o njihovom socijalnom statusu i ekonomskoj sposobnosti. Kapital, trenutni, ali ne i vječni vladar svijeta, u sprezi sa svojim eksponentima, zakonodavcima, to pretjerano ne brine. Vlada teza da zakone moraju svi poštivati, što je vrlo sumnjiva pretpostavka, koja se može u niz slučajeva demantirati navođenjem primjera iznimnih okolnosti kad njihovo poštivanje znači direktno podržavanje ili učešće u zločinu.

Zadržimo se na jednoj parcijalnoj mjeri "borbe" protiv energetske krize, koja direktno pogađa građane svojom retroaktivnošću, nedemokratskošću, antisolidarnošću i antihumanošću. Radi se o zakonu koji regulira tzv. energetska obnova objekata, koji je već u svojoj srži neljudski na sva četiri spomenuta načina, a u praksi dovodi do diskriminacije, prečesto i do uništenja individualnih egzistencija.

Razmotrimo ukratko sve četiri spomenute komponente, koje idu u korist sprege kapitala i vlasti, a protiv individualnih sudbina mnogih vlasnika postojećih objekata. Još prije nego se u praksi pristupilo energetska obnovi (koju dijelom financiraju strukture EU, što ničim ne olakšava niz ljudskih sudbina, mada će - naravno - kapital upravo suprotno tvrditi), bilo je u parlamentu dosta sporenja oko tzv. energetska certificiranja objekata, posebno oko toga treba li izuzeti one ispod 50m² stambene površine. Sam prigovor je išao u smislu da su time oštećeni oni koji imaju samo jedan kvadratni metara površine viška, te je spor riješen tako što je ta obaveza uvedena za sve objekte, sem nekih izuzetaka o kojima ćemo začas. Inače, nadležni su trebali biti upoznati s činjenicom da kadgod se povuče neka granična linija, uvijek biva onih koji će biti ispod i onih koji će biti iznad "povučene crte". Barem bi pravdaši oko pripadnosti Piranskog zaljeva to morali znati! Prema objašnjenju Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja:

"Energetski certifikat zgrade, odnosno njezina posebnog dijela (u daljnjem tekstu: energetski certifikat) izdaje se za zgradu, odnosno njezin poseban dio za koji je potrebno

koristiti energiju za održavanje unutarnje projektne temperature u skladu s njezinom namjenom, osim za:

- zgradu koja se koristi za održavanje vjerskih obreda ili vjerskih aktivnosti
- privremenu zgradu čiji je rok uporabe dvije godine ili manje, industrijsko postrojenje, radionicu i nestambenu poljoprivrednu zgradu s malim energetske potrebama
- stambenu zgradu koja se koristi manje od četiri mjeseca godišnje
- slobodnostojeću zgradu s ukupnom korisnom površinom manjom od 50m²."

Dakle, vjernici u bogomoljama mogu se zimi smrzavati i ljeti pariti k'o u parnoj kupelji, od čega ih, primjerice, veliki katolički humanisti - kojima o čovjekoljublju iz ustiju teku med i mlijeko - ne moraju zaštititi, dok netko u privatnom stanu od, recimo, 32m² to ne može, s obzirom da su energetske certifikati dokument bitan za kasniju energetske obnovu zgrade, koja će kad-tad potonjem postati obavezom. Pa smo kod srži problema o kojem pišem:

Retroaktivnost

Mada to naizgled ne izgleda tako, u praksi itekako jeste. Savršeno je jasno da u uvjetima energetske krize moraju standardi izgradnje novih objekata biti promijenjeni, prilagođeni njoj. Ali, kad se oni primjenjuju, primjerice, na objekte stare 50 ili više godina, kao i one koji su kupljeni često jedva skrpanim novcem prije usvajanja zakona koji vlasnike prisiljava na dodatne izdatke za koje nisu sposobni, to je stvarna a ne fiktivna retroaktivnost primjene zakona.

Uzimanje u obzir novih standarda gradnje objekata, jasno da to poskupljuje njihovu tržišnu vrijednost, ali - novi kupac zna što kupuje, zna cijenu toga i vlastitu financijsku sposobnost da u transakciji učestvuje ili ne. Vlasnici koji su u posjed objekata došli prije donošenja zakona o energetske obnovi, nedemokratskim su načinom ucijenjeni i prinuđeni - hoćeš nećeš, jesu li sposobni ili nisu - učestvovati u cijelom projektu. Upravo tako: nedemokratski ucijenjeni.

Demokratičnost

Sukladno članku 30. Zakona o energetske učinkovitosti (alineja 2):

"Odluku o sklapanju ugovora o izvođenju radova na energetske obnovi za više stambenu zgradu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 9. ovog Zakona donose suvlasnici zgrade temeljem natpolovične većine glasova suvlasnika zgrade koja se računa po suvlasničkim dijelovima i po broju suvlasnika nekretnine."

Što to točno znači, najjednostavnije je ilustrirati primjerom. U zgradi od 12 suvlasnika (stanara), zaposlenih, nezaposlenih, penzionera, primatelja socijalne skrbi,..., sedmorica najboljestojećih može prisiliti petoricu koji si to nikako ne mogu dozvoliti, da učestvuju u energetske obnovi zgrade! U onih koji uopće ne razumiju da stvarna demokracija nije

naprosto račun interesa većine kojemu se manjina prisiljava pokoriti, već da sadrži tri komponente (političku, socijalnu i ekonomsku), to ne izaziva nikakvu nelagodu. Sedmero solventnih "bogatuna", prisilit će petero insolventne "sirotinje" da plešu kako im oni sviraju! Jasno da je to bez ikakve moralne zadržke moguće u parcijalnom (Hrvatska) dijelu svijeta pripadajućeg formalnoj kapitalističkoj demokraciji. Bolje ilustracije kapitalističke eksploatacije nad stanovništvom (spuštene s tajkunskih na nešto niže razine) ne treba!

(Anti)solidarnost

Kako riječ solidarnost u sociologiji znači "spontan ili dogovoren oblik povezanosti određene skupine ljudi na temelju podudarnosti ideja, interesa, misli, emocija", a u praksi se uvijek ispoljava kao oblik empatije i potpomaganja potrebitih, jasno je da se u spomenutom slučaju ona upotrebljava na inverzni, antisolidarni način. Manjina potrebitih prisiljena se solidarizirati s većinom dobrostojećih, umjesto obrnuto!

Nehumanost

Tko iole poznaje etiku, čak i kakav-takav moral epohe u kojoj živi, a napose onaj humanistički, shvatit će da je ova uobičajena praksa nedemokratske, retrogradne, antisolidarne prisile učešća dijela stanovništva koje si to ne može priuštiti, evidentno neljudska! I mada se administracija izvlači da se primjenom zakona (na način kako to ona radi?) država uklapa u pravnu stečevinu Evropske unije, svaku vlast koja to čini mimo interesa svojih građana treba ekspresno smijeniti. Tako razmišljaju oni koji preferiraju humanizam pred uklapanjem u pravne norme stvorene u interesu manjine (kapitala), a na štetu građana. Siguran sam da bi Ustavni sud imao što reći o opisanoj praksi energetske obnove stambenih i inih objekata (druga je stvar što osobno nisam uvjeren u njegovu nepristranost).

Razmotrimo posljedice spomenute prakse na koju mnogi pristaju, ni ne shvaćajući što potpisuju svojim pristankom. Uzmimo primjer samca koji ljeti za plin plaća oko 80 kuna, dok mu se u zimskim mjesecima trošak, zbog grijanja, penje i na više od 400. Prosječni godišnji račun iznosi mu oko 180 kuna. Uzmimo sad u obzir stariju osobu od oko 65 godina, koja se može nadati da će možda preživjeti idućih 10 godina, koliko će morati svaki mjesec plaćati (uz pomoć EU, ha!) 400 kuna za energetske obnovljenu zgradu, uspije li bilo kako skrpiti novce da bez ovrhe imovine ili bacanja u starački dom iz vlastitog stana, učestvuje u toj radnji.

On će sad ustvari, umjesto spomenutih 180 kuna mjesečno, morati plaćati 400 kuna plus nešto smanjeni udio za plin zbog uštede. Dakle, spomenutoj se osobi, a nije jedna jedina, nikako za trajanja njegova života ne isplati učestvovati u takvoj radnji. Umjesto bilo kakve uštede, on je narednih deset godina krava muzara kapitala slizanog s vlašću, za cecanje

novaca iz njegova džepa! Kako energetske certifikate ionako vrijede tek 10 godina, nakon toga je vrlo vjerojatno da ćete biti prinuđeni na izradu novih, što može izazvati tko zna kakvu "potrebu" za novom energetske obnovom vaše zgrade, ukoliko one starije ne budu urbanističkim planom predviđene za rušenje.

A kako ta naša sirotinja danas - prije no mu se kapital dohvati vimena, pardon, novčanika - izlazi na kraj s uštedom energije? Prostire se koliko joj je guber dug i širok, a kad zazimi do nepodnošljivosti, obuje troje pari vunelih čarapa, duge gaće i hrpu džempera, te smanji grijanje na podnošljivo - ne njegovom tijelu, nego novčaniku. Još u vrijeme donošenja zakonskih obaveza za energetske certificiranje predsjednik Zajednice obiteljskog turizma HGK izrazio je svoje neslaganje:

"Takvo 'silovanje' zakona upućuje na sumnju u postojanje klijentelističko-interesnih veza između licenciranih izrađivača certifikata i tvorca spornog mišljenja o obuhvatu 'iznajmljivača' navedenim zakonskim odredbama. Daljnje indicije na povezanost interesnih skupina vode do sumnje na podjelu dobiti od planiranog posla između izrađivača certifikata i agencija koje zastrašuju ljude velikim kaznama ako do 1.1. 2016. ne izrade."

No, kako sila boga ne moli, ostao je to krik vapijućeg u pustinji, a tek koliko bi bio opravdan glede "klijentelističko-interesnih veza" između izvođača praktičnih radova na energetske obnovi i onih koji su "čiste savjesti" donijeli amoralne zakone za mužnju velikog dijela stanovništva na gore opisani način. Kažu da je povijest učiteljica života. Kad zakonom predviđeni, legalni načini protesta protiv nepravdi u društvu ne zalegnu, sve to doprinosi stvaranju povijesne situacije stjecanja drugih načina legaliteta mimo parlamenata, i eksponenata kapitala. Tko to ne uviđa, kratkovidan je, a kad kućne povijesni čas uezvijeneno traži puteve spašavanja vlastite guzice.

Ne sude sistemima, vlastima i pojavama ljudski suci, ni bog - jedino povijest donosi svoj relevantni, konačni sud. Ne jednom je dokazala što su ljudi prinuđeni raditi kad više nemaju što izgubiti. Dakako, većina to ignorira - kao što su ignorirali i predviđanja energetičara te klimatologa, te sad jauču nad računima za energente, kukumavče i leleču kad ih sve učestalije poplave i požari zahvate, ekstremno desničare kad ih zahvati predviđiva (s obzirom na njene izazivače) migrantska plima. Tko ne usvoji nauku učitelja, kad-tad ga usvaja vlastitim leđima.

Izvor: h-alter.org